

senyfundació

Schizophrenia Research Foundation

Informe Anual 2005

Català Español English

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	3
L'ESQUIZOFRÈNIA	5
OBJECTIUS I MISSIÓ	5
EL PATRONAT I L'ORGANITZACIÓ INTERNA	6
ACTIVITATS, PROJECTES I SERVEIS	7
PROMOCIÓ DE LA RECERCA BÀSICA, CLÍNICA I SOCIAL	
• Presentació de resultats de la Convocatòria de recerca en esquizofrènia, 1999 SENYFundació - AATRM	7
• Nova Convocatòria de recerca SENYFundació - 2005	9
• Estudi bibliomètric sobre la recerca en esquizofrènia a Espanya (1999-2004): Anàlisi de col·laboracions entre autors (2a edició)	10
• Salut familiar i esquizofrènia (<i>Family Work</i>)	11
• Validació d'escala en salut mental	11
FORMACIÓ	
• Curs de revisió <i>Family Work</i>	12
• SENYFundació <i>Intensive presentation course, (3rd edition)</i>	13
• Beques i borses de viatge	13
DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ	
• Centre documental	13
• Tesis Doctorals adquirides 2005	14
• Notes tècniques	15
• Pàgina web de SENYFundació	15
• Guia de pràctica clínica per a l'atenció al pacient amb esquizofrènia	16
• Difusió de cursos i beques	17
• Difusió de material educatiu	17
• Presència de SENYFundació en actes públics	17
PROJECTES DE FUTUR	17
ENTITATS AMB LES QUALS COL·LABOREM	18

SENYFundació Privada, és una Fundació sense ànim de lucre, creada l'any 1996 amb el propòsit principal de promoure la recerca en esquizofrènia i malalties mentals cròniques. **SENYFundació** està inscrita al Registre de Fundacions de la Generalitat de Catalunya i com a Fundació benèfica de tipus assistencial i científica per resolució de 10-07-1996. Registre núm. 998..

Les persones interessades a rebre exemplars d'aquest document poden adreçar-se a:
SENY Fundació Privada • Diputació, 238 àt. 1a • 08007 Barcelona • Tel.: 93 302 30 10
seny@senyfundacio.org • <http://www.senyfundacio.org>

Edició: **SENYFundació** • Disseny: Jordi Sans • Traducció i correcció: **SENYFundació** • Impressió: **SENYFundació**

PRESENTACIÓ

Aquesta memòria dóna a conèixer les activitats que s'han realitzat a **SENYFundació** durant l'any 2005. Aquest any ha estat per a **SENYFundació** un any de gran activitat en tots els àmbits d'actuació.

En l'àmbit de la recerca, s'ha impulsat una nova convocatòria de projectes d'investigació sobre esquizofrènia. Ha estat una convocatòria molt ben rebuda per la comunitat científica nacional i internacional. La qualitat dels projectes presentats ha fet difícil i a la vegada molt estimulants la tasca d'avaluació (per parells) dels dos comitès d'avaluació de projectes (nacional i internacional). Agraïm especialment al Dr. Camí (president del Comitè Nacional), al Dr. Torrey (president del Comitè Internacional) i a la resta d'avaluadors experts, el seu suport i gran motivació en aquesta iniciativa. L'ajuda econòmica de més de 250.000 euros és destinada al projecte *Genetics and neuroimaging markers of schizophrenia*, sota la direcció com a investigador principal del Dr. Crespo-Facorro (Hospital Universitario Marqués de Valdecilla, Santander). La nostra més sincera felicitació al guanyador i a tots els investigadors que van presentar les seves propostes i temes.

El treball en xarxa, és a dir, en col·laboració institucional amb els professionals i centres d'investigació, ha continuat donant fruits remarcables. Es mantenen en funcionament tres projectes en col·laboració que engloben tres temàtiques de rellevància per a la recerca en esquizofrènia a Espanya. En primer lloc, es disposa ja dels resultats del segon estudi bibliomètric de la recerca sobre esquizofrènia a Espanya (1999-2004). Els resultats i les conclusions d'aquest estudi es detallen en aquesta memòria i es troben en línia en la nostra pàgina web.

Les ajudes econòmiques de la Fundació "la Caixa" i l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques (AATRM) ens han permès

avançar de manera significativa en el projecte "Salut Familiar i Esquizofrènia", un projecte que té interès a constatar l'efectivitat de les intervencions familiars en el nostre context.

Per últim, el projecte multicèntric de "Validació d'instruments de mesura" ens permetrà disposar de quatre instruments validats sobre consciència de malaltia, funcionament social dels pacients, qualitat de vida i pronòstic de la malaltia, tots ells de gran utilitat per als clínics.

Dins l'àmbit de la formació, s'ha realitzat l'oportú curs de supervisió sobre la tècnica *Family Work* a càrrec del professor Leff a aquells professionals que en el seu moment van assistir al curs d'iniciació a l'Institute of Psychiatry de Londres. Com és costum ja a **SENYFundació** hem continuat becant i oferint borses de viatge a professionals per assistir a cursos seleccionats i a congressos internacionals, així com estades de recerca. El ja tradicional curs intensiu de presentacions científiques en anglès va comptar un cop més amb la inestimable ajuda de Stephen Kelly expert en aquesta modalitat.

Dins l'àmbit de difusió d'informació i del coneixement científic, la nostra pàgina web hi juga un important paper www.senyfundacio.org. Com bé sabeu, es tracta d'una pàgina web de serveis, de difusió de les activitats de **SENYFundació**, dels materials que s'han editat, així com de notícies i novetats del món científic avalades pel rigor i la qualitat.

SENYFundació ha estat present en diferents congressos i simposis, nacionals i internacionals. Aquesta presència, ens permet estar al dia de les tendències més innovadores sobre el coneixement d'aquesta malaltia, la seva etiologia i els avenços en el seu tractament. Alguns dels congressos més destacats foren: *International Congress on Schizophrenia Research* (Savannah, abril 2005), el IX Congreso Nacional de Psiquiatria (Pamplona, octubre

2005), el VI Congreso Multimodalidad de Resonancia Magnética (València, novembre de 2005), així com altres simposis, jornades i congressos d'àmbit nacional i internacional que pel seu interès i rellevància foren una cita ineludible, a la vegada que una oportunitat de disseminar les activitat de **SENYFundació**.

Tota aquesta activitat ha estat possible gràcies a la col·laboració i al treball de moltes persones i professionals del nostre país. El nostre agraïment com a Fundació a tots ells, així com a les institucions tan públiques com privades, que d'una manera o d'una altra, han contribuït a fer-ho possible. Gràcies a tots i a totes.

Jordi Masià Mas-Bagà
President
SENYFundació

L'ESQUIZOFRÈNIA

L'esquizofrènia és una malaltia mental greu que afecta l'1% de la població. Només a Espanya es calcula que unes 400.000 persones estan afectades per aquesta malaltia. La malaltia comporta habitualment una pèrdua de contacte amb la realitat i un deteriorament funcional sobre múltiples aspectes de la vida. Afecta també les famílies d'aquests pacients, atès que comporta un increment de la càrrega que han de suportar, i també sobre els sistemes sanitaris i la societat en el seu conjunt, per l'elevat cost econòmic i social que implica. L'estigma associat a les malalties mentals ha fet, a més, que durant molts anys, s'hagin intentat evitar i amagar aquests malalts. Avui dia, i gràcies a la participació tant de la comunitat científ-

ca com de la societat, aquesta actitud està canviant. Actualment, sabem que és una malaltia amb una base biològica indubtable, encara que no en coneixem la causa totalment. No hi ha cura per a l'esquizofrènia. Hi ha fàrmacs i tractaments més o menys eficaços que en controlen sobretot els símptomes, si bé també és freqüent que generin efectes secundaris no desitjables. La recerca sobre aquesta malaltia esdevé una peça fonamental de cara al futur, creiem que estem en un punt crític però no hi haurà una curació ni millores esperades sense la contribució de la recerca de qualitat i rigorosa.

OBJECTIUS I MISSIÓ

SENYFundació és una fundació privada sense ànim de lucre constituïda l'any 1996 amb l'objectiu de promoure la recerca en el camp de l'esquizofrènia i els trastorns mentals severes.

La nostra missió és la de ser un referent per a tots els professionals interessats en la salut mental, com a centre promotor i facilitador de la recerca bàsica, clínica i social, així com de formació de professionals i la gestió de coneixement.

Aquesta missió es fa operativa en tres eixos d'actuació prioritaris, als quals aboquem totes les nostres activitats:

- **Promoció de la recerca bàsica, clínica i social.** Facilitar i potenciar la recerca en el camp de les malalties mentals greus per tal d'avançar en el seu coneixement, les seves causes i els seus tractaments.

- **Formació de professionals.** Contribuir a la formació dels professionals del futur oferint-los els recursos metodològics i pràctics que els permeti millorar la qualitat de la recerca i de l'assistència que els són propis.
- **Difusió i comunicació.** Disseminar activament el coneixement científic i social entorn de la malaltia, els seus tractaments i els efectes que se'n deriven.

EL PATRONAT I L'ORGANITZACIÓ INTERNA

El Patronat de SENYFundació està format pels membres següents:

President:	Jordi Masià Mas-Bagà
Vice-president:	Francesc Enrich Muls
Vocals:	Albert Camp Puigdomènech Imma Camp Vila Emili Cuatrecasas Figueras Pedro Fontana García Ramon Guardans Vallès Carlos Jané Camacho Joan Majó Cruzate Ernest Maragall Mira Joan Artur Margenat Padrós Ignasi Masià Figueras Pere Masià Figueras Casimiro Molins Ribot Antoni Negre Villavecchia Gerardo Salvador Coderch Antoni Sansalvadó Tribó Joan Antoni Samaranch Torelló Juan M. Torres Riera Antoni Vila Casas
Secretari:	Raimon Bergós Civit

L'equip intern de SENYFundació:

Director:	Pedro Gallo de Puelles
Psicòloga i investigadora:	Gemma Escartin Martin
Psicòloga i investigadora:	Sílvia Noguera Carmona
Secretària tècnica:	M ^a Jesús García Suárez
Col·laboradors:	Mireya García-Durán Huet, Javier Goti Elejalde

ACTIVITATS, PROJECTES I SERVEIS

PROMOCIÓ DE LA RECERCA BÀSICA, CLÍNICA I SOCIAL

PRESENTACIÓ DE RESULTATS DE LA CONVOCATÒRIA DE RECERCA EN ESQUIZOFRÈNIA, 1999 **SENYFundació** - AATRM

El passat 26 d'abril de 2005 va tenir lloc a la seu del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya l'acte de presentació dels resultats finals dels projectes premiats en la convocatòria de recerca en esquizofrènia, 1999 **SENYFundació**-AATRM. L'acte va comptar amb la presència de l'Hble. Sra. Marina Geli (consellera de Salut), el Dr. Joan Pons (director AATRM), el Sr. Jordi Masià (president de **SENYFundació**),

Acte de presentació de resultats de la convocatòria
SENYFundació-AATRM

i dels investigadors principals dels projectes finançats.

La producció científica dels projectes premiats ha estat notable. El dia de la presentació pública hi havia un total de 14 articles científics (2 d'ells publicats en revistes internacionals), 43 comunicacions a congressos i 9 llibres, monografies o altres documents. La memòria científica dels projectes presentats pot consultar-se en línia a través del web de **SENYFundació** www.senyfundacio.org i el web de l'AATRM www.aatrm.net

Incloem aquí un resum, necessàriament breu, dels treballs presentats.

El Dr. Tizón, (Projecte 02E/99 SENYALS D'ALERTAR I SÍMPTOMES PRODRÒMICS DE L'ESQUIZOFRÈNIA EN UNA POBLACIÓ ASSISTENCIALMENT DELIMITADA) va posar èmfasi en el cúmul de factors de riscos psicosocials que pateixen tant els pacients amb esquizofrènia o amb "altres psicosis" i la importància de realitzar investigació en aquest col·lectiu de pacients i familiars a través dels serveis d'atenció primària de salut.

Producció científica:

Articles científics 9: Archivos de Psiquiatria (2), Revista de la Asociación Española de Neuropsiquiatria, Atención Primaria, Revista de Psicoterapia Psicosomática, Formación Médica Continuada, Intersubjetivo/Intrasubjetivo, Revista de Psicopatología y Salud Mental del Niño y del Adolescente
Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 4: internacional (2), nacional (2)
Altres 9: Llibres i monografies; altres documents

El Dr. Vilalta, (Projecte 33E/99 FACTORS DE RISC DE LA SÍNDROME DEFICITÀRIA EN L'ESQUIZOFRÈNIA) va ressaltar que una quarta part dels pacients amb esquizofrènia ingressats, són o evolucionen cap a una síndrome deficitària. Aquests pacients presentaven ja abans una menor adaptació premòrbida malgrat no obtenir diferències significatives amb la resta de pacients pel que fa als resultats obtinguts en les proves neurològiques en el moment de descompensació.

Producció científica:

Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 3: nacional (3)

La Dra. Garrido, (Projecte 10E/99 ESTABLIMENT DELS SUBTIPUS NEUROPSICOLÒGICS DE L'ESQUIZOFRÈNIA EN RELACIÓ AMB L'HETEROGENEÏTAT SINDRÒMICA DELS TRASTORN: UTILITAT DIAGNÒSTICA I ORIENTACIÓ VERS EL TRACTAMENT) va destacar que els resultats aportats pel seu estudi evidenciaven quins eren els subtipus neuropsicològics que constitueixen l'heterogeneïtat cognitiva de les persones que pateixen esquizofrènia. Aquests resultats contribueixen a entendre la patofisiologia de la malaltia i avançar en el desenvolupament i la implantació d'estratègies terapèutiques tant farmacològiques com psicològiques.

Producció científica:

Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 2: internacional (2)

El Dr. Sarró, (Projecte 14E/99 ESQUIZOFRÈNIA: DETECCIÓ I VALORACIÓ DE LA SIMPTOMATOLOGIA DEPRESSIVA)

va presentar la validació de l'escala *Calgary Depresión Scale for Schizophrenia (CDSS)*, escala de referència per a l'avaluació dels símptomes depressius en l'esquizofrènia, que permetrà comparar les dades epidemiològiques obtingues en altres països i poder, a la vegada, participar en estudis internacionals.

Producció científica:

Articles científics 3: *Schizophrenia Research, Actas Españolas de Psiquiatria, Informaciones Psiquiátricas*
Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 3: internacional (2), nacional (1)

La Dra. Fañanás, (Projecte 24E/99 ESTUDI GENÈTIC SOBRE LA PREDISPOSICIÓ A PATIR ESQUIZOFRÈNIA I VARIACIONS INDIVIDUALS EN ELS RECEPTORS DOPAMINÈRGICS I SEROTONINÈRGICS) va destacar les implicacions en la identificació i definició de genotips de vulnerabilitat per a l'esquizofrènia, en relació amb l'expressió d'aquests genotips i la seva resposta terapèutica. Això permetria programes de tractament i una possible prevenció del trastorn.

Producció científica:

Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 2: internacional (2)

La Dra. Rico, (Projecte 16E/99 EFECTIVITAT I SEGURETAT DEL TRACTAMENT COMBINAT AMB PSICOTERÀPIA DE GRUP I UN FÀRMAC ATÍPIC DURANT LA CRISI PSICÒTICA) va manifestar la importància del tractament combinat risperidona més psicoteràpia de grup en comparació al no-tractament o al tractament únic amb fàrmac o amb psicoteràpia en les crisis psicòtiques.

Producció científica:

Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 7: nacional (7)

El Dr. Obiols, (Projecte 17E/99 PROGRAMA DE PSICOEDUCACIÓ I DETECCIÓ PRECOÇ A L'ADOLESCÈNCIA DE TRASTORNS PSICÒTICS D'INICI JUVENIL) va alertar que els resultats obtinguts en el seu estudi revelen que en els adolescents de població general poden trobar-se subjectes amb alteracions endofenotípiques semblants a les trobades a les poblacions clíniques. Aquestes dades avalarien la idea d'una possible detecció precoç dels trastorns psicòtics d'inici juvenil.

Producció científica:

Articles científics 2:
Journal of Psychology and Psychological Therapy, Revista de Psicopatologia y Psicología Clínica
Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 16: internacional (9), nacional (7)

"ES MUY IMPORTANTE DAR CONTINUIDAD A LA INVESTIGACIÓN"

Jordi Masià, fundador de Seny, en el Departamento de Salud.

"Es muy importante dar continuidad a la investigación", ya que de lo contrario, los resultados se pierden, ha afirmado Jordi Masià, fundador de la Fundación Seny (vocablo catalán que podría traducirse como sentido común y que hace referencia al cerebro). La Fundación Seny que se dedica, entre otras funciones, a financiar proyectos de investigación en esquizofrenia trabaja en estrecho contacto con la Fundación Stanley, con la que Masià contactó a través del doctor E. Fuller Torrey. Su sede está en Washington y es, hoy por hoy, la más importante del mundo. Para junio de este año 2005, la Seny está organizando un concurso por valor de 300.000 euros para financiar un solo proyecto. El comité de selección tendrá una composición mixta, ya que formarán parte de él expertos de Seny y de Stanley. De este modo, aunque esa considerable cuantía recaiga en un solo de los trabajos candidatos, la Stanley podrá ojear otros y reconsiderarlos en el futuro, ha explicado Masià.

Entrevista del Sr. Masià, president de SENYFundació a *Diario Médico* (20 d'abril de 2005)

La Dra. Farriols, (AVALUACIÓ DE L'IMPACTE DE PROGRAMES D'INTERVENCIÓ PSICOSOCIAL EN PACIENTS ESQUIZOFRÈNICS: TRACTAMENT GRUPAL I ATENCIÓ DOMICILIÀRIA) va concloure que les intervencions psicosocials grupals per a persones amb esquizofrènia tenen un impacte positiu en la millora de la qualitat de vida, la percepció de si mateix i l'augment de l'autoestima, així com en la disminució de la simptomatologia i de les recaigudes. Van destacar també que el contacte telefònic és suficient per augmentar la vinculació del pacient al CSM.

Producció científica:

Comunicacions en congressos (orals o pòsters) 6: internacional (2), nacional (4)

NOVA CONVOCATÒRIA D'INVESTIGACIÓ SENYFundació-2005

El passat mes de maig de 2005, SENYFundació va impulsar la II Convocatòria d'Investigació en Esquizofrènia 2005 amb una dotació de fins a 300.000€ a un únic projecte. Les bases reguladores del concurs, així com el format de la sol·licitud (tot en anglès per estimular la participació internacional), es van posar a disposició dels professionals mitjançant la pàgina web de la Fundació. El 30 de juny de 2005 es va tancar el termini de presentació. En total s'hi van presentar 16 propostes d'investigació de grups nacionals i internacionals.

Es van formar comitès d'avaluació, un de nacional, presidit pel Dr. Jordi Camí, i un altre d'internacional, presidit pel Dr. Fuller Torrey. Tots els projectes varen ser revisats per tres o més avaluadors. La Junta de Patrons de SENYFundació, seguint les recomanacions dels dos comitès científics, va decidir el 27 de setembre de 2005 adjudicar una ajuda econòmica de més de 255.000€ al projecte "*Genetics and neuroimaging markers of schizophrenia*", projecte guanyador dirigit com a investigador principal pel Dr. Crespo-Facorro (Hospital Universitario Marqués de Valdecilla, Santander). En el projecte, hi col·laboren investigadors de Santander, Pamplona, Londres i Seül.

FITXA TÈCNICA DEL PROJECTE GUANYADOR

Títol del projecte: *Genetics and neuroimaging markers of schizophrenia* [Marcadors genètics i de neuroimatge de l'esquizofrènia]

Investigador Principal:

Dr. Benedicto Crespo Facorro

Centre: Hospital Universitario Marqués de Valdecilla, Santander

Dotació: 255.750 €

Investigadors i centres col·laboradors:

- Prof. Vázquez-Barquero, Dra. Pérez-Iglesias, Dr. Roíz. Departament de Psiquiatria, Universidad de Cantabria, Santander
- Dra. Arranz. Divisió de Farmacogenètica, Institute of Psychiatry, Londres
- Dr. Mata. Fundación Argibide, Pamplona
- Prof. Kim y Prof. Park. Departament de Psiquiatria i Medicina Nuclear, Yonsei University of Seoul, Corea del Sur

Objetiu: Estudiar en profunditat l'existència de marcadors genètics i d'imatge cerebral, i la seva relació amb aspectes clínics i cognitius rellevants per a l'esquizofrènia.

La difusió de la convocatòria i la posterior resolució es va realitzar en diaris i rotatius en l'àmbit nacional i internacional com *La Vanguardia*, *El País*, *el ABC*, *Las Provincias de Valencia*, així com altres diaris locals i mitjans digitals ([www. psiquiatria.com](http://www.psiquiatria.com)).

Volem agrair la tasca desenvolupada pels quasi 20 avaluadors de la convocatòria, així com especialment als investigadors que han presentat les seves propostes de projectes d'investigació.

ESTUDI BIBLIOMÈTRIC SOBRE LA RECERCA EN ESQUIZOFRÈNIA A ESPANYA (1999-2004): ANÀLISIS DE COL-LABORACIONS ENTRE AUTORS (2a EDICIÓ)

Aquesta segona edició de l'estudi ha comptat amb l'estreta col·laboració de l'AATRM (Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques) i l'IMIM (Institut Municipal d'Investigació Mèdica de Barcelona).

Els seus objectius generals consisteixen a mostrar a través de mètodes bibliomètrics quina és la realitat de la recerca sobre esquizofrènia a Espanya i obtenir un mapa de col·laboracions entre els diferents autors, donant llum a les xarxes i escoles invisibles existents. Aquest estudi permetrà conèixer la producció que realitzen els investigadors espanyols des dels diferents hospitals, universitats i altres centres de recerca espanyols, i també les seves col·laboracions internacionals.

Presentació de resultats de l'estudi bibliomètric. A l'esquerra Silvia Noguera, a la dreta Toni Parada (AATRM)

Les variables d'estudi que s'hi recullen són articles científics o de revisió sobre esquizofrènia, publicats des de centres de treball espanyols, tant en revistes nacionals com internacionals, indexades en bases de dades bibliogràfiques (nacionals i internacionals), que pertanyen al període 1999-2004.

Creiem que aquesta informació pot ser de gran interès i vàlua, tant per als mateixos investigadors com per a les agències financeres de recerca, nacionals i internacionals, i que la visibilitat dels esforços dels investigadors i grups

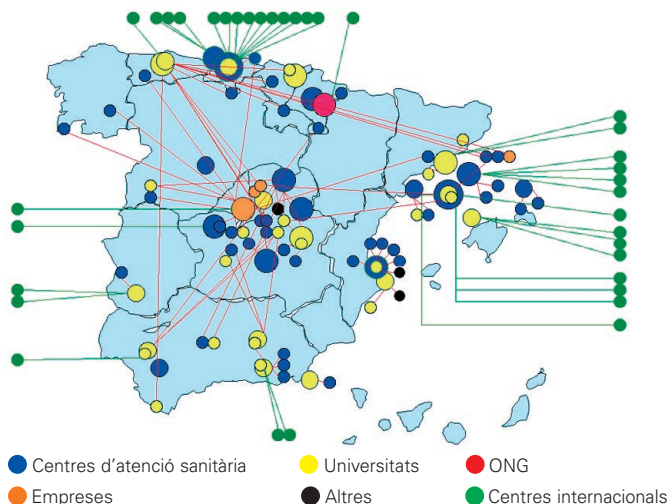
no només és necessària, sinó també imprescindible per tal d'apropar la recerca a la nostra societat.

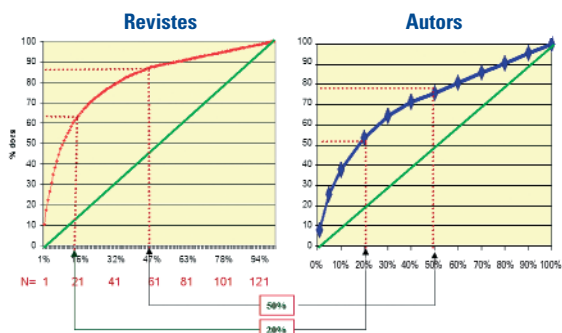
Presentació de resultats de l'estudi bibliomètric. Silvia Noguera, SENYFundació.

En aquests moments es disposa dels resultats preliminars corresponents a l'explotació del 90% dels articles inclosos, en els quals s'han identificat un total de 1.160 autors de 363 institucions diferents i el 32% d'estudis finançats. Aquestes dades van ser presentades en una comunicació extraordinària durant el IX Congreso Nacional de Psiquiatría, celebrat a Pamplona els dies 24-28 d'octubre de 2005 i en les XI Jornadas Nacionales de Información y Documentación en Ciencias de la Salud, celebrades a Terrassa els dies 6-8 d'octubre de 2005. S'inclouen en aquesta memòria dos dels resultats més destacats (veure mapa i gràfiques) En la pàgina web de la fundació (www.senyfundacio.org) està disponible en format electrònic (PDF) la presentació realitzada. Es preveu que l'estudi finalitzi durant el primer trimestre de 2006 i que englobi un total de 606 articles publicats en més de 130 revistes.

GRUPS D'INVESTIGACIÓ I COL-LABORACIONS

CONCENTRACIÓ DE DOCUMENTS EN REVISTES I AUTORS

SALUT FAMILIAR I ESQUIZOFRÈNIA "FAMILY WORK"

El projecte de "Salut familiar i esquizofrènia: intervenció i avaluació multicèntrica sobre l'efectivitat del treball familiar (*Family Work*) en esquizofrènia", projecte finançat parcialment per la Fundació "la Caixa", ha rebut aquest any també el reconeixement i el finançament complementari de l'AATRM (Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques) en la convocatòria pública i competitiva per a la concessió de subvencions per a la realització de projectes de recerca clínica i en serveis sanitaris, publicada al DOGC núm. 4214, del dia 8 de setembre de 2004.

Alguns dels membres del grup de treball *Family Work*. D'esquerra a dreta Gemma Hurtado, Cristina Doménech, Montserrat Garcia, Maria Reinares i Silvia Noguer

Aquest projecte que **SENYFundació** està impulsant amb força té com a objectiu valorar l'efectivitat de la intervenció familiar del model *Family Work*, en el funcionament social i l'evolució de la malaltia del pacient amb esquizofrènia, així com el seu impacte en la disminució de la càrrega familiar.

És un estudi multicèntric, en el qual participen: **SENYFundació** (coordinadora del projecte), la Corporació Sanitària Parc Taulí (Sabadell), l'Hospital Clínic (Barcelona), el Centre Assistencial Dr. Emili Mira (Santa Coloma de Gramenet), l'Institut d'Assistència Sanitària de Girona (IAS)-Parc Hospitalari Martí i Julià (Salt) i Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental (Sant Boi de Llobregat). Amb aquest estudi es preveu estudiar l'evolució de 20-25 famílies tractades sota el model *Family Work* del professor Julian Leff, el qual es diferencia per l'especial treball en l'emoció expressada dels familiars i en el desplaçament dels terapeutes al domicili familiar per realitzar-hi sessions de treball.

La formació de professionals en aquesta tècnica és un esforç que **SENYFundació** ha anat realitzant des dels últims 4 anys, i ha atorgat beques de formació i borses de viatge per als cursos de formació que es realitzen al *London Institute of Psychiatry* i ha organitzat supervisions anuals realitzades pel mateix professor J. Leff a Barcelona.

S'espera que els primers resultats de l'estudi estiguin disponibles al llarg del 2006.

VALIDACIÓ D' ESCALES EN SALUT MENTAL

A finals del 2004 i al començament del 2005 es va iniciar el projecte "Validació d'instruments de mesura en salut mental". Es tracta d'un projecte de col·laboració entre centres d'investigació i assistencials de Catalunya que permetrà disposar d'escala adaptades i validades en el nostre context sociocultural. Disposar d'aquestes escales és fonamental per al treball dels investigadors i dels professionals que realitzen consultes cada dia. Durant aquest any 2005 s'ha desenvolupat la part més important del disseny de l'estudi i del protocol.

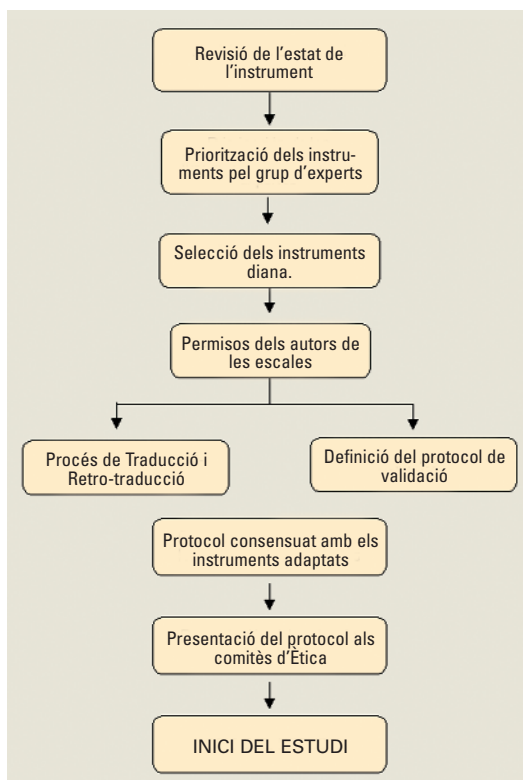
Es va realitzar una cerca exhaustiva que va permetre identificar instruments que no estaven validats. A partir d'aquesta informació es va formar un grup d'experts que van valorar l'interès de traduir, adaptar i validar aquests instruments seguint criteris de necessitat i rellevància. Les escales finalment seleccionades han estat:

- L'escala de Strauss i Carpenter. (Strauss JS, Carpenter WT, 1972).
- L'escala d'avaluació de l'activitat global. (DSM-III-R)
- L'escala d'Insight Cognitiu de Beck. (Beck AT, 2004)
- L'escala de satisfacció amb la vida. (Baker y Intagliata, 1982)

Es va constituir el "Grup d'estudi de validació d'instruments", que ha participat en la traducció i l'adaptació dels instruments. En aquest grup participen professionals de l'Hospital Clínic, Consorci Sanitari del Maresme, Sant Joan de Déu – Serveis de Salut Mental, Hospital Universitari Pere Mata i **SENYFundació**.

Amb aquesta finalitat s'han realitzat reunions mensuals de concreció del protocol de l'estudi, així com posteriors reunions de consens sobre el procés de traducció i retrotraducció de les escales.

RESUM DEL PROCEDIMENT REALITZAT PRÈVIAMENT A L'INICI DE L'ESTUDI

Un cop elaborat, redactat i aprovat el protocol per part del grup es va aprovar per part dels comitès ètics corresponents de cada centre.

El projecte ja està en marxa i s'esperen resultats aquest primer semestre del 2006.

FORMACIÓ

CURS DE REVISIÓ "FAMILY WORK"

Aquest any, ha estat el segon any consecutiu que **SENYFundació** ha organitzat el curs de supervisió en la tècnica "Family Work" a Barcelona per als professionals formats al *London Institute of Psychiatry*. La supervisió es va fer el dies 3 i 4 de novembre i va comptar amb la coordinació del propi professor Julian Leff, el qual va mostrar la seva satisfacció per com s'està intentant que aquesta tècnica arrel·li als serveis assistencials de salut mental de Catalunya.

Assistents al curs de revisió Family Work. D'esquerra a dreta: Esther Pousa, Montserrat Dolz, Mª Cruz Negro, Maria Reinales, Laia Blanqué, Núria López, Dolors Serra i Prof. Julian Leff

Els diferents casos que es van aportar des dels diferents centres participants en l'estudi "Salut familiar i esquizofrènia: intervenció i avaluació multicèntrica sobre l'efectivitat del treball familiar ("Family Work") en esquizofrènia", van ser molt enriquidors i d'un gran valor pel propi professor Leff. Aquest, va mostrar un especial interès per

alguna de les famílies catalanes estudiades, per tal de poder ser incloses en el seu proper llibre dedicat a l'abordatge de famílies especialment difícils.

SENYFundació INTENSIVE PRESENTATION COURSE, (3rd Edition)

Aquest any va tenir lloc la 3a edició del curs "Intensive Presentation Course" durant els dies 11-14 de juliol. El curs consta de 12 hores de durada entre continguts teòrics i pràctics elaborats pel professor S. Kelly. Els continguts d'aquesta última edició van ser els següents:

PROGRAMA DEL CURS

The presentation environment and equipment

Preparation and structuring of content

Effective openings – techniques

Audience management

Using your voice

Signposting – Helping the audience to follow you

Effective endings

Dealing with questions

Assistents al curs

BEQUES I BORSES DE VIATGE

SENYFundació al llarg del 2005 ha atorgat les següent beques o borses de viatge:

- 1 beca i borsa de viatge per assistir al *International Congress on Schizophrenia Research*. Savannah, Estados Unidos, del 2 al 6 d'abril.

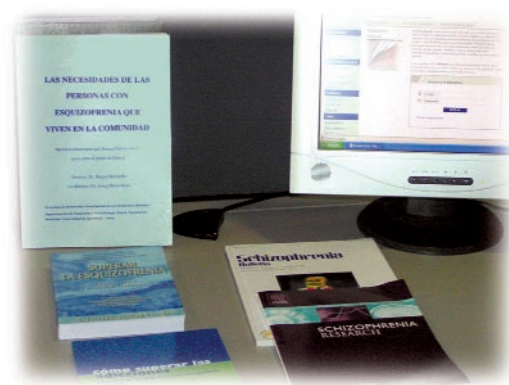
- 1 beca i borsa de viatge per a la Sra. Esther Pousa per realitzar una estança d'investigació de tres mesos en el *Department of Cognitive Neuropsychiatry (Institute of Psychiatry)* a Londres, i completar així la fase d'anàlisi de dades, estudi i valoració dels resultats del projecte "*Exploratory study of the association between Insight and Theory of Mind (ToM) in stabilized schizophrenic patients*".

Esther Pousa al Institute of Psychiatry de Londres

DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

CENTRE DOCUMENTAL

Recursos centro documental

SENYFundació posa a l'abast de tots els professionals la seva biblioteca. L'objectiu és aconseguir una biblioteca àmplia, especialitzada en esquizofrènia i de fàcil accés. Es pot consultar via la nostra web www.senyfundacio.org, o bé desplaçant-se a la nostra seu.

Durant el 2005, el fons documental s'ha ampliat tant amb llibres nacionals com en internacionals, i amb la subscripció a una nova revista. Així doncs, en aquests moments la biblioteca disposa de les revistes especialitzades i d'alt interès científic següents:

- *Schizophrenia bulletin* (des del vol. 17, núm. 2, de l'any 1991 fins al 1er trimestre del 2004) es reinicia el 2005 (vol 31 n° 2, 3 i 4)
- *Schizophrenia research* (des del vol. 47, núm. 1, de l'any 2001 fins a l'actualitat)
- *Archives of general psychiatry* (del vol. 54, núm. 3, des de l'any 1997 fins a l'actualitat)
- Revista de psiquiatria de la facultad de medicina de Barcelona (vol. 29, núm. 6, des de l'any 2002 fins a l'actualitat)
- *Prostaglandins Leukotrienes and Essential Fatty Acids* (vol. 70 núm. 1, 2, 3, 5, 6; vol. 71 núm. 1, 2, 3, 4, 5 i 6, i vol. 72 n° 1 i 2)
- Anales de Psiquiatria (vol. 21 n° 1 de l'any 2004 fins la actualitat) [NOVA](#)

NOVES TESIS DOCTORALS ADQUIRIDES

Durant l'any 2005 es va continuar ampliant el fons bibliogràfic amb l'adquisició de noves tesis doctorals espanyoles sobre l'esquizofrènia. En aquest moment el nombre de tesis doctorals cedides pels seus autors és de 31.

1. El curs de les hospitalitzacions en els malalts que pateixen esquizofrènia. Anàlisi de tres registres de casos psiquiàtrics. Josep Maria Haro Abad. Barcelona, 1995
2. Expansió de trinucleòtids repetits del tipus CAG en l'esquizofrènia. Lourdes Martorell Bonet. Reus, 1998
3. Características fenotípicas de personalidad y neuropsicológicas en padres no afectados de pacientes esquizofrénicos. Beatriz Caparrós Caparrós. Girona, 1999
4. Características de la fosforilación de la proteína asociada a los microtubulos 2 en su región rica en prolina. Carlos Sánchez Martín. Madrid, 1997
5. Efectividad d'una intervenció psicosocial en un grup de pacients psicòtics crònics. Núria Farriols i Hernando. Barcelona, 2001
6. Validación de un programa de evaluación y modificación de conducta aplicado a familiares y/o allegados a personas con diagnóstico de esquizofrenia. Beatriz Terrassa Blázquez. Palma de Mallorca, 2001
7. Riesgo en psicopatología en hijos de padres psicóticos. Juan Manuel Blanque López. Barcelona, 1993
8. Psicofisiología de los procesos cognitivos en las esquizofrenias. José Ignacio Robles Sánchez. Madrid, 1994
9. L'orientació terapèutica familiar en l'esquizofrènia: evolució de familiars i pacients. Carles Ballús Creus. Barcelona, 1996
10. Esquizofrenia, cronicidad y calidad de vida. Rafael Touriño González. Las Palmas de Gran Canarias, 2001
11. Estudio de los mecanismos inhibitorios de la atención visuoespacial: inhibición de retorno en tareas de interferencia visual. Ana Belén Vivas Navarro. Almería, 1999
12. Estudio del flujo sanguíneo cerebral en pacientes con esquizofrenia y controles sanos mediante PET-H215O a través de un paradigma de atención auditiva. Pilar López García. Pamplona, 2001
13. La rehabilitació neuropsicològica del pacient esquizofrènic. Rafael Penadés. Barcelona, 2002
14. Evaluación de la eficacia de un programa de entrenamiento en habilidades sociales para personas que padecen esquizofrenia. Roser Cirici. Barcelona, 2000
15. *Prenatal suffering and genetic variability as causative factors of schizophrenia and schizophrenia spectrum disorders phenotype*. Araceli Rosa i de la Cruz. Barcelona, 2002
16. Estudi del rendiment cognitiu dels pacients en el primer episodi d'esquizofrènia i de la seva evolució després d'un any de tractament de la malaltia. Maite Garolera i Freixa. Barcelona, 2003

17. *Genetic variation in serotonergic system genes: vulnerability for major depression and pharmacogenetics of response to SSRI antidepressants*. Barbara Arias Sampérez. Barcelona, 2003 [NOVA](#)
18. El concepto de esquizofrenia en los autores españoles a través de las publicaciones psiquiátricas españolas (1939-1975). Fernando Dualde Beltrán. Valencia, 2004
19. Teràpia facilitada per animals de companyia en pacients psicòtics greument deteriorats. Antoni Mayol Pou. Palma, 2002
20. Rehabilitación cognitiva en esquizofrenia: Aplicación del APT (Attention Process Training). Beatriz López Luengo. Madrid, 2000 [NOVA](#)
21. Las necesidades de las personas con esquizofrenia que viven en la comunidad. Susana Ochoa. Barcelona, 2004 [NOVA](#)
22. La percepción de señales sociales en la esquizofrenia y el trastorno bipolar. Bárbara Echevarría. Deusto, 2004 [NOVA](#)
23. Factores de risc genètic per a l'esquizofrènia: Anàlisi de la variabilitat genètica de receptors dopaminèrgics (DRD2 i DRD3) i serotoninèrgics (HTR2A i HTR2C). Mar Fatjó-Vilas. Barcelona, 2004 [NOVA](#)
24. Neuroimagen estructural en primeros episodios psicóticos de comienzo en la infancia y adolescencia. Dolores M. Moreno. Madrid, 2004 [NOVA](#)
25. Segmentación estadística de imágenes de resonancia magnética. Joan D. Gispert, 2003 [NOVA](#)
26. Evolución de los síntomas negativos en psicosis nunca tratada. Francisco Javier Manzanera. Murcia, 2003 [NOVA](#)

En la web www.tdx.cesca.es poden consultar-se electrònicament les tesis següents:

27. La emoción expresada en una muestra costarricense de pacientes esquizofrénicos. Sílvia Sánchez Oller. Barcelona, 2001
28. Bases neuroanatómicas y neurofuncionales del trastorno de atención en la esquizofrenia: estudio mediante resonancia magnética. Pilar Salgado Pineda. Barcelona, 2002

29. Avaluació dels efectes neuroconductuals de l'exposició a manganès en animals d'experimentació. Influència de l'estrès. Margarita Torrente. Rovira i Virgili, 2002 [NOVA](#)
30. Investigación y desarrollo de abaperidona, nuevo antipsicótico 5HT2A/D2 y alfa1-adrenérgico. Modelos in vitro e in vivo predictivos de eficacia y efectos adversos. Marta Príncipe. Barcelona, 2004 [NOVA](#)
31. Control recíproco entre la corteza prefrontal y los núcleos del rafe. Papel de los receptores de serotonina. M. Victoria Puig. Barcelona, 2004 [NOVA](#)

NOTES TÈCNIQUES

SENYFundació ha editat aquest 2005 una sèrie de Notes Tècniques sobre avenços en investigació en esquizofrènia, incloent els darrers resultats i estudis publicats sobre cada tema:

- "Secretina en el tractament de la esquizofrènia" Javier Goti. Març 2005.
- "Celecoxib en el tractament de la esquizofrènia" Javier Goti. Abril 2005.
- "Valacyclovir en el tractament de la esquizofrènia" Javier Goti. Maig 2005.

Sèrie de notes tècniques

PÀGINA WEB DE SENYFundació

Durant el 2005, **SENYFundació** ha continuat treballant per poder oferir una web més dinàmica, més propera als professionals i amb més serveis. Finalment disposem d'aquest nou instrument de comunicació (www.senyfundacio.org) que oferim a tots els professionals i interessats per la recerca en trastorns mentals severos. Volem a més, que aquest nou marc d'interrelació ofereixi un nou entorn de col·laboració en xarxa.

La web ofereix principalment aquests serveis:

- **Informació actualitzada sobre SENYFundació** i les seves activitats en recerca, formació i difusió del coneixement.

Pàgina principal de la Web de SENYFundació

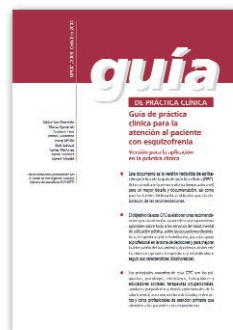
- **Notícies sobre esquizofrènia.** A la pàgina principal trobareu un llistat de les darreres novetats en tractaments, recerca, beques, congressos, etc. Les notícies s'actualitzen dos cops per setmana des de la mateixa fundació.
- **Biblioteca virtual.** Mitjançant la nostra web es pot accedir al fons documental i sol·licitar en préstec el recurs bibliogràfic que es necessiti. SENYFundació ofereix aquest servei gratuïtament a tot l'Estat Espanyol amb l'objectiu de facilitar l'accés a la informació d'utilitat per a la recerca i la formació.
- **Recursos documentals.** Inclou un recull de links que poden ser útils per a la cerca d'informació en psiquiatria. Inclou enllaços amb bases de dades de medicina basada en l'evidència, farmacològiques, etc.
- **Material editat per SENYFundació.** Els darrers anys SENYFundació ha participat en l'edició i elaboració de diversos llibres i documents. En aquest apartat es poden visualitzar tots els materials de SENYFundació i també es poden descarregar els nostres *Working Papers*.

- **Links d'interès.** S'ofereix una llista d'enllaços a pàgines web d'interès per als professionals i les famílies. Aquests enllaços estan classificats en quatre grans apartats: Recerca, Societats Científiques, Ajuts i Beques, i Famílies.

A banda dels serveis ja comentats, disposem d'intranets per a cadascun dels projectes vius. Es tracta d'espais virtuals compartits amb els diferents professionals per al desenvolupament dels projectes en col·laboració que estan en marxa.

GUIA DE PRÀCTICA CLÍNICA PER A L'ATENCIÓ AL PACIENT AMB ESQUIZOFRÈNIA

Al llarg de l'any 2005 SENYFundació ha continuat fent difusió de la **Guia de pràctica clínica per a l'atenció al pacient amb esquizofrènia**, elaborada per l'Agència d'Avaluació de Tecnologia i Recerca Mèdiques (AATRM) i el Fòrum de Salut Mental.

Guia de pràctica clínica per a l'atenció al pacient amb esquizofrènia.

L'objectiu de la Guia és elaborar unes recomanacions per a l'atenció de pacients amb esquizofrènia sobre les actuacions diagnòstiques, terapèutiques i de rehabilitació, per tal de donar suport al professional en la presa de decisions i per millorar l'adequació del tractament al pacient tot oferint-li les diverses opcions terapèutiques i rehabilitadores segons les seves característiques. Els principals usuaris d'aquesta Guia són els psiquiatres, psicòlegs, infermers, treballadors i educadors socials, així com altres professionals de la salut mental i de l'atenció primària de salut.

La Guia es presenta en tres formats, una guia extensa, una guia breu i un tríptic resum de les recomanacions derivades de la Guia. La pàgina web de AATRM www.aatrm.net facilita l'accés a aquesta documentació.

Periòdicament i mitjançant el correu electrònic es comuniquen les novetats bibliogràfiques de **SENYFundació** als usuaris del centre documental.

DIFUSIÓ DE BEQUES I CURSOS

Mensualment i amb la col·laboració de la Fundació Catalana per a la Recerca es fa difusió de beques, ajuts i premis per a la recerca en salut mental mitjançant el correu electrònic.

De manera puntual, es fa també difusió de cursos nacionals o internacionals, congressos i beques de recerca que ofereixen diferents institucions.

DIFUSIÓ DE MATERIAL EDUCATIU

Durant l'any 2005 **SENYFundació** ha continuat distribuint i difonent llibres que en els darrers anys havia editat:

- Superar las adicciones de L.J. Roberts, A. Shaner y T.A. Eckman
- Superar la esquizofrenia del Dr. E.F. Torrey
- Módulos de habilidades sociales para vivir de forma independiente del Dr. R.P. Liberman

PRESENCIA DE **SENYFundació** EN ACTES PÚBLICS

SENYFundació ha estat present en els simposis, jornades i congressos següents.

- *The International Congress on Schizophrenia Research*. Savannah, del 2 al 6 d'abril.
- **Acte de presentació dels resultats de la convocatòria SENYFundació-AATRM**. Seu del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya, 26 d'abril.
- **XX^a Jornada de la Societat Catalana de Recerca i Teràpia del Comportament**. Barcelona, 6 de Maig.
- **IX Congreso Nacional de Psiquiatría**. Pamplona, del 24 al 28 d'octubre.
- **VI Congreso Multimodalidad de Resonancia Magnética. Esquizofrenia. Abriendo nuevos caminos: Genes, Neuroimagen y Metabolitos**. València, 25 de novembre.

PROYECTOS DE FUTUR

Durant el 2006 **SENYFundació** continuarà duent a terme les mateixes activitats i serveis. Els projectes d'investigació descrits ocuparan en gran mesura el nostre dia a dia. La segona edició de l'Estudi Bibliomètric sortirà a la llum el primer semestre de 2006. A l'octubre és previsible que tinguem disponibles les primeres versions validades i adaptades de les escales internacionals. Es durà a terme la cinquena edició del Curs de metodologia en recerca en salut mental, i participarem de la

difusió del coneixement i dels recursos per a la recerca tal com és costum a la Fundació.

El proper any 2006 celebrarem els 10 anys de la Fundació. L'aniversari tindrà un marcat caràcter científic. Coincidirà en el temps amb la Reunió Internacional de Centres Stanley de Recerca, que tindrà lloc a Barcelona a principis d'octubre.

ENTITATS AMB LES QUALS COL·LABOREM

- Centres Assistencials Dr. Emili Mira
- Clínica Universitària de Navarra
- Consorci Hospitalari Parc Taulí
- Consorci Sanitari del Maresme, Hospital de Mataró
- Editorial Planeta
- Federació Catalana de Familiars de Malalts Mentals
- Fundació Abertis (antiga Fundació Castellet de Foix)
- Fundació ADANA
- Fundació Argibide (Pamplona)
- Fundació Catalana per a la Recerca
- Fundació Cuatrecasas
- Fundació "la Caixa"
- Fundació Mª Francisca de Roviralta
- Fundació Sant Joan de Déu
- Fundació Parc Taulí
- Fundació Privada Clínic
- Generalitat de Catalunya
- Hospital Clínic de Barcelona
- Hospital Universitario Marqués de Valdecilla, Santander
- IMIM (Institut Municipal d'Investigació Mèdica)
- Institut d'Assistència Sanitària (IAS), Girona
- Institut Pere Mata de Reus
- Laboratoris Janssen-Cilag
- Sant Joan de Déu, Serveis de Salut Mental
- Stanley Medical Research Institute
- Universitat Autònoma de Barcelona
- Universitat de Barcelona

senyfundació
Schizophrenia Research Foundation

C/ Diputació, 238 àt. 1a
08007 BARCELONA
Tel. (34) 93 302 30 10
Fax. (34) 93 301 33 58

www.senyfundacio.org
seny@senyfundacio.org